

Subsīdiju pieaugums līdzvērtīgs produkcijas apjoma kāpumam

JĀNIS GOLDBERGS, DIENAS BUSINESS

Lauksaimniecībā 2020.gads bija ar pieticīgu pieaugumu pret pērnā gadu, jo strauja izaugsme bija 2019. gadā, kad produkcijas palielinājums pret iepriekšējo gadu sasniedza 46%. Produkcijas apjoms palielinājās gan augkopībā, gan lopkopībā. Valsts zemes dienesta informācija liecina, ka 2020. gadā Latvijā no visiem zemes lietojuma veidiem lauksaimnieciskās zemes izmantošana veidoja 36 % jeb 2,30 miljonus hektāru, 2019. gadā šiem mērķiem izmantojami skaitās 2,32 miljoni hektāru. Zemes īpašniekiem ir noteikums apstrādāt vismaz 70% zemes atbilstoši mērķim. Koptas zemes apjoms 2020. gadā ir pieaudzis par 0,7%. Nekoptā zeme, kur tiek piemērota nekustamā īpašuma nodokļa papildlikme, 2020. gadā bija aptuveni 240 tūkstoši hektāru. 2021. gada sākumā laukos dzīvojošo iedzīvotāju skaits bija samazinājies par 7,8 tūkstošiem cilvēku jeb 1,3 %, kas no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita ir 31,8%. 2020. gadā laukos bezdarba līmenis kopumā palielinājās līdz 9,1 % un bija par 1,8 procentpunktiem lielāks nekā gadu iepriekš. 2020. gadā lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā kopā nodarbināto vidējais skaits vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem bija 64,3 tūkstoši cilvēku. Nodarbināto skaits augkopībā, lopkopībā un medniecībā kopumā palielinājās, salīdzinot ar 2019. gadu, par 800 cilvēkiem jeb par 1,8 %, t.i., līdz 46,1 tūkst. nodarbināto. Augkopībā, lopkopībā un medniecībā nodarbināto īpatsvars no visa nodarbināto skaita valstī 2020. gadā veidoja 5,2 %, kas ir par 0,2 procentpunktiem vairāk nekā 2019. gadā. 2020. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar 2019. gadu lauksaimniecībā palielinājās par 46 eiro jeb 5,2 % un bija 933 eiro. Aprēķinātie neto ienākumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto 2020. gadā ir 8507 eiro gadā jeb 709 eiro vidēji mēnesī, kas ir par 9% vairāk nekā 2019. gadā, kā arī būtiski vairāk nekā jebkurā iepriekšējā gadā. 2020. gada rezultāti lauksaimniecības sektorā liecina par to, ka ienākumi ir turpinājuši palielināties salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. 2020. gadā ienākumu palielinājuma galvenais iemesls bija produkcijas apjoma kāpums augkopībā – 6,4%, kā arī subsīdiju palielinājums par 6,5%. Apjoma palielinājumu galvenokārt noteica galveno augkopības kultūru raža. Savukārt lopkopības

apjoms ir saglabājies pērnā gada līmenī ar nelielu pieaugumu par 0,1 %. Cenu pārmaiņu ietekme šajā gadā ir bijusi neitrāla, jo par aptuveni 1 % samazinājās gan pārdoto produktu, gan pirktu resursu cenas.

Kopumā tas atspoguļojas arī vadošo uzņēmumu TOP, kur lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma savas vietas faktiski nav mainījuši. Atsevišķi izņēmumi ir saistāmi ar gada pārskatu iesniegšanu vēl pērn, jo pirmajā Covid gadā bija virkne uzņēmumu, kuri gada pārskatus iesniedza vēlāk nekā parasti.

Cenas lauksaimniecības produktiem 2020. gadā nedaudz samazinājās. Vidējo pārdošanas cenu kritums atbilstoši Zemkopības ministrijas lauksaimniecības gada pārskatam ir konstatēts lopkopības sektorā – par 3 %, bet augkopībā cenas vidēji saglabājās 2019. gada līmenī. Augkopībā starp nozīmīgākajām kultūrām cenu palielinājums konstatēts kviešiem par 5 %, bet būtisks samazinājums kartupeļiem – par 18 %, savukārt dārzeņiem kritums par 20 %. Turpretī lopkopībā cenu kāpums konstatēts vienīgi putnu gaļai par 3 % un olām par 5 %. Savukārt nozīmīgākā lopkopības produkta – piena – cena samazinājās par 4 %, liellopu gaļas cena – par 3 %, bet cūkgaļas – par 8 %.

Kopējā lauksaimniecības preču izlaides vērtība, ieskaitot produktu subsīdijas, 2020. gadā sasniedza 1572 miljonus eiro, kas bija par 4 % vairāk nekā 2019. gadā. Aptuveni divas trešdaļas no šīs vērtības jeb 66% veido augkopības piensums, bet atlikušo – lopkopība.

Runājot jau konkrēti par izaudzēto, 2020. gadā zemnieki palielinājuši graudaugu audzēšanu, samazinoties citu produktu īpatsvaram. Kartupeļi un dārzeņi audzēti mazāk. Mazāk saražots piens, kritums arī cūkgaļas ražošanai. Pārējo lauksaimniecības produktu ražošana mainījies maz. Procentuāli vislielākais samazinājums ir kartupeļiem – par 38 %, bet cūkgaļai – 11%. Piena kopvērtība sarukusi par 1%.

Graudu kopvērtība pēdējos piecos gados neapturami aug, sasniedzot 587,3 miljonus eiro 2020. gadā. Piena ražošana ir otrajā vietā pēc kopvērtības, lai arī redzams neliels kritums pret 2019. gadu – 288,4 miljoni eiro. Arī rapša vērtība pēdējos gados pieaugusi, 2020. gadā sasniedzot 166 miljonu eiro robežu.

Piensaimniecībā ir vērojama pienu ražojošo